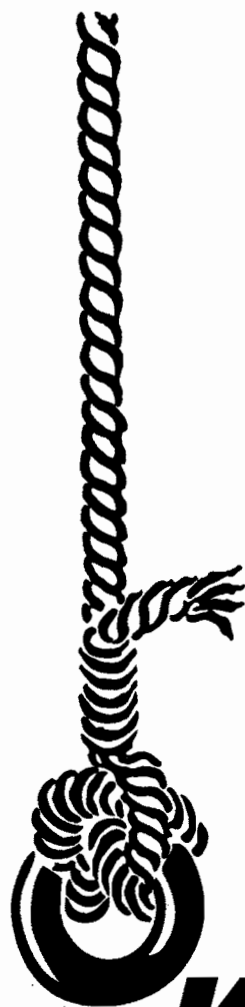
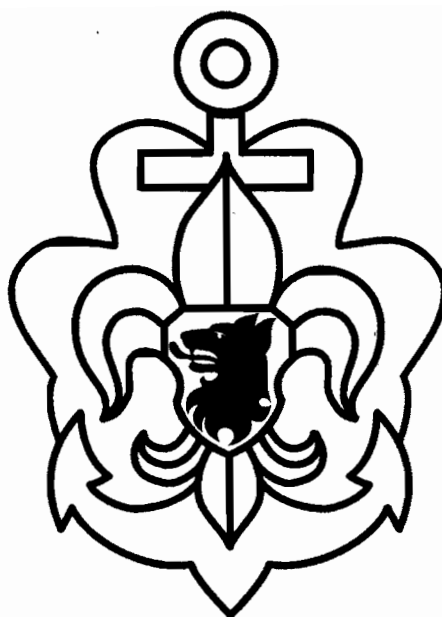
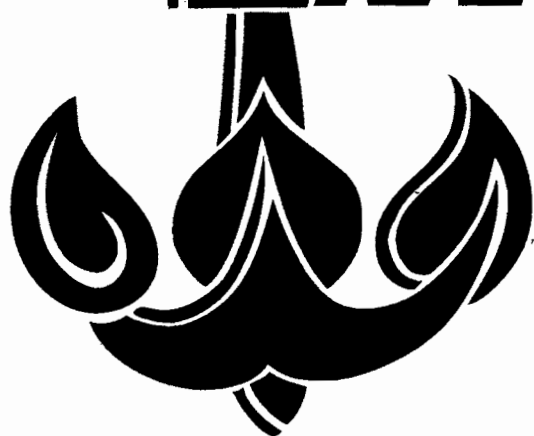

**zpravodaj
vodních
skautů
a skautek**

KAPITÁNSKÁ POŠTA

HKVS
2002/2003
r o č n í k

Kapitánská pošta

Obsah	strana
Kapitáni a kapitánky.....	1
Ahoj Bratři (o nekompetenci kompetentních)	2
Kruhy na vodě VII.	3
Kotorský závod	4
Pardubický tříatlon 2003	5
Malá historie Brigy v obrazech	6-7
Amerika, aneb úryvky z cestovního deníku	8-9
GUADALCANAL 13.	10-11
Sluneční soustavou krok za krokem	12-13
Skautky se srdcem na dlani	14
SRAZ KVS, duben 2003 Pardubice - Rybitví	15
Sawadee	16
Prosba k účastníkům semináře KVS	16
Jaro na Ploučnici	16
Zápis ze zasedání HKVS 13. 2. 2003	16

Přítel je ten, kdo se spolu raduje z dobra, jehož se dostane druhému, a kdo spolu s ním cítí bolest, když má zármutek, ne snad z nějakého jiného důvodu, nýbrž pouze kvůli němu.

Aristoteles

Kapitáni a kapitánky!

Až budete číst tuto kapitánskou poštu, bude už asi kalendářní jaro, bude se valem blížit jarní sraz K+K, čili jak jsme se dosud nenaučili říkat Kapitanát vodních skautů.

Tři myšlenky mne v této souvislosti napadají:

Vodní skauti a jarní povodně, vodní skauti a Svojsíkův závod, vodní skauti a Navigamus 2003.

Půl roku jsme hodnotili, kdo a co dobrého vykonal při loňských záplavách, půlroku jsme si sdělovali, kdo a o co záplavami přišel, půlroku jsme si říkali, kdo a co podcenil a kdyby nepodcenil, jak mohly být škody menší.

Meteorologové a hydrologové a astrologové říkají, že máme na jaře záplavy očekávat zase, už proto, že nasáklá půda nebude stačit vsakovat jarní tání a deště. Dejte v oddílech a přístavech dohromady hlavy mladí nadšenci se staršími pamětníky a připravte se nejméně tou jednou vybavenou pramicí, o které psal Mirko Vosátka – Grizzly. A možná, že už jste někde našli cestu k organizátorům krizových štábů a ti s vámi alespoň prostřednictvím Českého červeného kříže, Hasičského záchranného sboru a Vodní záchranné služby počítají.

Předloni rozdávali organizátoři Svojsíkova závodu různé upomínky za účast, většinou to byla, jak je v posledních letech zvykem, trička. Ten dostal triko za účast v národním kole, onen za účast v porotě národního kola, Vezír pak s velkou slávou a potměšilostí za neúčast vodních skautů v národním kole. Pokud mne paměť neklame, byl to vůbec první ročník, ve kterém se vodní skauti v žádném kraji do ústředního kola neprobojovali. Snad se to letos povede, snad letos nebudeme za bábovky, snad opět bude platit, že vodácké doplňky jsou nadstavbou dobře zvládnuté základní skautské stezky. Pokud bychom kladli důraz jen na tu nadstavbu, byla by to jen slupka bez vnitřku,

byla by to forma bez obsahu. A když už se blíží Velikonoce – byl by to pestrý vejdunek, nikoli vejce, symbol života.

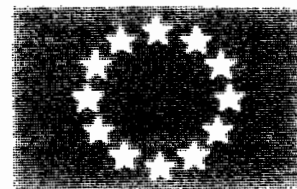
A ani Navigamus 2003 by neměl být jen ukázkou vodáckého umění, ale ukázkou skautů v modrém. A, marná sláva, bude to i ukázka, jak dokážeme to naše skautství ukázat veřejnosti a třeba i prodat. Letos a dnes, kdy státní i nevládní organizace uvažují o cestě České republiky do Evropy, můžeme ukázat, že skauti v ní již jsou. Takže Navigamus nebude jen hra na dávnou válku v dalekém Šalomounově sousotroví, je to i současná bitva a na tomto místě. Pomůže ji vyhrát i ten, kdo nejen pozve, ale opravdu přesvědčí své zahraniční bratry a sestry, aby na Navigamu byli.

Další na sraze KVS, kde uvidíte i ukázky z XX. Jamboree v Thajsku.

A po těchto závažnostech jedna věta navíc:

Krásně si užijte otvírání té své řeky, přehrady, rybníka.

Váš Vezír

Ahoj Bratři

(o nekompetenci kompetentních)

Náš bývalý prezident, bratr Chrobák, napsal jednou úvahu o korumpující moci. A také o aroganci moci. Skutečně je to asi příjemné. Mít moc. Ostatně co je to: mít moc?

Je to jen záležitost politika? Nebo člověka s tlustou peněženkou? Vždyť lékař má také moc, bojuje s chorobou, potažmo se smrtí. A právník v justiční službě, který napravuje křivdy trestáním jejich pachatelů. to je člověk bezmocný? Jenže chceme, aby lékař, který nás léčí, nežil v představě, že zánět slepého střeva se nejlépe léčí přiložením baněk (nic proti baňkám, ono se začíná ukazovat, že svůj význam mají, ale u jiných chorob). Zastupuje-li nás právník, měl by také tušit, že jsme od vendety a kmenového práva pokročili.

Naši politici v tahanicích kolem zvolení nástupce výše zmíněného bratra Chrobáka předvedli svoji naprostou nekompetentnost. Jejich nechuť dojít v tak závažné záležitosti k dohodě je evidentní. Asi bychom jim měli říci vy, vy, vy, to se nedělá. My jsme vás zvolili, za naše peníze si oblékáte kalhoty v lavicích parlamentu i senátu, tak jak pak to za nás rozhodujete? S tím my opravdu, ale opravdu nejsme spokojeni.

Je to více než rok, kdy jsem upozornil, tehdy jako výchovný zpravodaj KRJ, společně s výchovnou zpravodajkou téže KRJ sestrou Fluorkou, že v Junáku není cosi v pořádku kolem zdravotního vzdělávání. Vzhledem k tomu, že Fluorka je též dětská lékařka, je nám tato oblast docela blízká. Po více než roce práce skupina skautských lékařů, spolu s několika laiky, kterým zdravotní věda není cizí, vypracovala návod jak z toho vylout. Těsně před jednáním NJ jsme dostali do rukou vyjádření sestry výchovné zpravodajky VRJ. A dočetli jsme se, že chceme zdravotní vyčlenit z dobře fungujícího vzdělávacího systému Junáka. Dobře fungujícího, včetně zdravotní. Vše je v pořádku, ke každému stupni skautského výchovného systému je přiřazen náležitý zdravotní požadavek, dokonce je zařazen 40 hodinový kurs, který opravňuje k působení jako zdravotník zotavovacích akcí. Inovace, kterou jsme navrhli, tedy rozdělení požadavků na vůdce a zdravotníka je zbytečná. Další inovace, vytvoření skautských záchranných týmů, kompatibilních s integrovaným záchranným systémem je zbytečné, protože již několik let toto provádí Seleška. Úhrnem návrh na změnu koncepce zdravotní výchovy Junáka znamená velmi nebezpečný precedens, protože kdyby byl schválen, znamenalo by to komplikace pro vůdce, ale i pro ústředí. Tak to stojí v rozkladu sestry výchovné.

Až jsem si říkal, Jezevče, nebuď tak ošklivý kverulant. Nerozumíš tomu. Vždyť sestra výchovná byla vašemu jednání přítomna a schvalovala je. To je vývoj názoru, ne podraz. Slyšela vaše zbytečné obavy, že systém zdravotního vzdělání se rozpadl. Zbytečné, protože přeci skautů lékařů v Líšně bylo vyškoleny dvakrát po stovce a byly nejméně další dva kursy, tak co. Proč tedy zavádět ILŠ, která by vyškolila na držitele OČK Zdravověda laiky a tím odstranila monopol lékařů na ně? (Co na tom, že lékaři zestárlí, onemocněli, jsou vytíženi ve svých praxích či na odděleních a těch cvoků, kteří ještě ve volném čase chtějí školit skauty, ubývá. Jen ať nehekejí a smekají se). Proč předělávat koncepci, když je odpovídající potřebám. Vždyť je zdravotní na každém stupni od vlčácké stezky po vůdcovské zkoušky. Dokonce je zařazen 40 hodinový kurs, který opravňuje každého vůdce být táborovým zdravotníkem. (Proč brečet, že akreditace k těmto kursům je dávno propadlá, když jsme tak dobří, že si dokážeme sehnat výjimku ze zákona.) Proboha, proč rozdělovat funkci vůdce a zdravotníka tábora. (Co na tom, že nám jezdí na tábory zdravotníci mladší osmnácti let. Co na tom, že vůdce má dost starostí s programem. Proč umožnit lidem, které baví první pomoc, ale nechťejí vést oddíl, aby mohli dělat v skautingu ,co je jim blízké.) A naopak. Proč nepřitlačit vůdce, který k tomu nemá vztah. Ten kurs si přeci může udělat. Že zapomene, co ho nebaví? Jeho problém, Vždyť jsou okresy, kde tohle potvrzení lze dostat po vyslechnutí 12 hod přednášek, proč si to nejde udělat tam? Proč brečet nad kursy, vždyť OČK je připraveno. Bude předáno tak., aby mohlo být v únoru projednáno a v dubnu schváleno. Předpokládá vysoký stupeň znalostí. (Co na tom, že vědomosti mohou být sice vysoké, ale jen teoretické, protože na praktickou výuku tým, kteří chtějí školit skauty chybí vybavení.) No, no, Andulu si přeci kdykoli mohou vypůjčit, jsou to doktoři, každý zná nějakou instituci, která jí má. (Že se jim to zdá po třinácti letech od obnovy činnosti nedůstojné organizace, která tvrdí, že je nejlepší? Hele, zas nějak zvedají nos). Jak to, že je nedostatečně vybavení oddílů? Každý si přeci mohl sehnat z rušených skladů civilní obrany pěkné koženkové lékárníčky pro družiny, a taková ta zelená monstra na táborovou lékárnu. A ještě to má historickou cenu. (Že někdo má malé lékárny v ledvince a velké v upravené Gemmě? Skauti přeci nejsou změkčilí). Ježíšmarjá, proč dělat kursy pro záchranáře, proč školit nějaké týmy. Vždyť nám to Seleška dělá dlouho. (Při úctě k frekventantům Selešky, kteří mají na kontě několik zachráněných životů a kvalitně ošetřených těžkých úrazů. To je moc velká hloupost. Ideově je Záchranářská LŠ moje dítě. Ale říci, že vychováváme záchranáře, může někdo, kdo naší problematice naprosto nerozumí a neví, jak dlouho to trvá. Co na tom, že ve světě existují skautské týmy, které jdou těsně za profesionály. Proč takovou hloupost zavádět v Junáku. Rover, který nám uteče k Vodní záchranné službě, ČČK, hasičům nebo HS, není určitě kvalitní, protože u nás se uplatní každý. Takovýto hledá jen dobrodružství, akci. Tam mu určitě nikdo nepřednáší o morálním závazku hesla Služba).

Víte, abych byl upřímný, ty mnohé bláboly do závorek i mimo ně, jsem si vymyslel, Inteligentnější vysvětlení toho, proč nás sestra výchovná tak utřela, mě nenapadlo. Přeci usuzovat, že je nekompetentní, pouze z toho, že předkládá k neschválení materiál, který jsme k schválení nenabízeli, protože jsme na něm chtěli ještě dva roky pracovat, to bychom jí křivdili. Zítř ráno bude jeden ze skautských lékařů na náčelnictvu oponovat sestře výchovné. Možná, že to dopadne dobře a budeme moci skauty řádně školit a já jako obvykle jen zbytečně kalím vodu. Jen mi přístup k ochraně zdraví na skautských akcích, a to od nejnižších po nejvyšší členy Junáka, mi už jde hodně na nervy.

PS: Zdravý rozum mnohých sester a bratří na dnešním sezení zvítězil. Snad se konečně budeme moci v klidu pustit do práce. Jestli jo, máte se na co těšit!

Jezevec

Kruhy na vodě VII.

Hladiny vod se začínají vlnit. Mohutné kruhy a mezikruží můžeme pozorovat, když odplouvají kry rozměklého ledu: po hladké ploše rybníčních hladin tiše, nenápadně, kolébány jen větrem, po zdivočelé vodě řek stejně prudce a s četnými nárazy, které vyvolávají přšky vody a ta zase celé plejády kroužků a kruhů z dopadlých kapiček. Voda, která prchá z mrazivého sevření, jakoby dováděla a tančila. Dobře víme, že dovede i vyvádět a škodit. Inu, živel!

Kolik takových živelů jsme poznali mezi lidmi stejně mladými, stejně jarými jako to začínající jaro! Snad i každý z nás byl v tom okouzlení prvních samostatných a svobodných kroků životem tak nespoutaný a nespoutatelný jako jarní vodní živel. Má to v sobě vůbec nějaký hlubší a povrchnímu pozorovateli utajený smysl? Jistěže. Všechno tu mluví o víře v budoucnost, o naději.

Vzednutí hladin opadne, kry se rozlámou a rozpustí v klidnou a čistou vodu, hladině zima šedě se vrátí její lesk a zaleskne se i stopa kachních vzletnutí, žbluňknou o hladinu olůvka udic a ponoří se do ní pádla i vesla. Ještě je čas. Ještě je čas před plavbou, čas pro rozvážné a třeba i nostalgicky zadumané zastavení nad vodním živlem předjaří a časného jara.

Jak je to všechno přirozené, na vodě i v lidské pospolitosti! Až se kolem nás bude vzdouvat hladina nezvládnutých emocí, vzpomeňme s klidnou myslí na jarní vzednutí vod. I ono opadne a ač by mohlo být i ničivé, promění se v užitek. Děsivé kry neprobouratelných zátěží a problémů také najdou své drtiče, jen nezapomenout: v přírodě je tím nejvydatnějším a nejtěšším pomocníkem slunce. Jeho teplem měkne led a

pak se sám láme o tvrdost kamene i dřeva. K vyzařování světla a tepla nelze přirovnat nic než lásku a trpělivost.

Zkusme ji hledat v sobě i ve svém okolí. Letmý pohled do skautského zákona řekne, co je předpokladem takového postupu, který je prožíváním naděje i v obtížných situacích: být lidmi dobré vůle, abychom tutéž mohli rozeznat i v ostatních.

Pukající ledy, plovoucí kry i zátopy o tom vědí své. Kde je vůle, tam i nejprudší proud rozlije svou vodu a neublíží. Kde je vůle, tam sebevětší nápor kusů ledu nemůže postavit bariéru pro hrozivé jezero kalných vod.

Házím tedy za plující ledem do volné již hladiny svůj první jarní kamínek. Rozvinění, které vyvolal, není ničím proti vinobití jarního proudění. Nemůže je ani zastavit, ani utlumit. Vzpomínám při tom na klukovská léta, jak jsme házením velkých kamenů nutili odplout od břehů naší řeky poslední uvolněný led v touze po jaru a jeho hrách. Vždycky se to podařilo a měli jsme z toho radost.

I Vám, milí čtenáři, ji přeji k vítání jara.

Váš bratr Balú

7.přístav vodních skautů FLOTILA LIBEREC

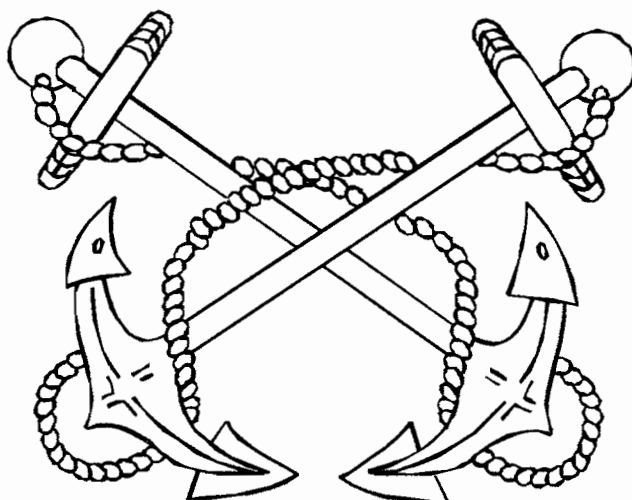
pořádá

21.ročník

KOTORSKÉHO ZÁVODU

na liberecké přehradě na Harcovském potoce

Sobota 10.května 2003

Propozice závodu a další informace lze získat od
15.3.2003 na webových stránkách 33.kmene roverů
Flotily Liberec

www.sweb.cz/33.kr

Ve vlastním zájmu nepodceňujte včasné informování se!
Přihlášky přijímáme pouze prostřednictvím internetu, v
opačném případě na místě.

Případné Vaše dotazy zasílejte na uvedenou e-mailovou
adresu

33.kr@seznam.cz

Za 33.kr Flotily Liberec: Spacák v.r.

Pardubický triatlon 2003

2. ročník

závod Českého poháru ve vodáckém triatlonu

- Datum konání:** sobota 12. 4. 2003
- Místo konání:** Hydrovka v Pardubicích - Mezi mosty 135
- Pořadatel:** 7. přístav VS „Sedmička“ Pardubice
- Kategorie:** Jednotlivci - muži
Dvojice - muži, ženy, mix
Všichni starší 16 let
- Trat':** 42,195 kilometrů, která se absolvuje ve 3 okruzích. Jednotlivci absolvují 5 okruhů. Každý okruh má tři disciplíny.
- Disciplíny:**
1. jízda na lodi - poklidná hladina Chrudimky
2. běh - asfaltové a zpevněné cesty
3. jízda na kole - asfaltové a zpevněné cesty
- Závod bude zahájen hromadným lodí poté následuje běh, kolo, lod', kolo, běh, lod', kolo a nakonec poslední běh a proběhnutí cílem. První v cíli vítězí. Dohromady tedy závodník (tým) absolvuje 42,195 kilometrů
- Prezentace:** sobota 12. 4. 2003 od 10 hod.
klubovna „Hydrovka“ 7. přístavu vs „Sedmička“ Pardubice
Mezi mosty 135 Pardubice
- Porada a výklad tratí:** V 11:30 hod
- Start:** sobota 12. 4. 2003 v 12:00 hod - Skautské klubovny
- Vyhlášení výsledků:** Po doběhu posledního závodníka na „Hydrovce“ cca v 16 hodin
- Startovné:** do 1. 4. 2003 - 100,-Kč za závodníka
Po termínu 1. 4. 2003 se startovné zvyšuje na 150,- Kč za závodníka
Startovné splatné u prezentace. V ceně startovného je zahrnuto pamětní předměty PT, občerstvení, ceny
- Přihlášky:** kompletně vyplněnou přihlášku (na www.zazavodtesi.unas.cz) zasílejte nejpozději do 1. 4. 2002 poštou na adresu:
Vojtěch Černík, Ráby 85, 533 52 Ráby
Tel.: 604 318 285 nebo e-mail: vojtcernik@volny.cz
POZOR!! Konečná uzávěrka přihlášek ve čtvrtek 10. 4. 2003 ve 12 hod!! Po tomto termínu přihlášky ani změny nejsou z technických důvodů možné!!
Díky za pochopení.
- Informace:** Na: jupp.16pvs@seznam.cz či www.zazavodtesi.unas.cz
- Upozornění:** Přihláška musí obsahovat: název týmu, jména, příjmení, bydliště (ulice, číslo, město a PSČ) jednotlivých členů a rok narození (kvůli rozdělení do kategorií).
- Ceny:** první 3 týmy (závodníci) v kategorii obdrží diplomy a drobné ceny, první v kategorii putovní poháry.
- Ubytování:** zajistí pořadatel v klubovnách v Pardubicích, pro otrlé na území Pardubic pod "Stanom", popřípadě hotel "širák"

" AHOJ !! "

vodáci z Pardubic

Malá historie BRIGY v obrazech

Sepsal: Flint

Obraz první:

Říjnový podvečer roku 1992, v klubovně 11. smečky vlčat je několik odrostlejších vlčat a zatím téměř neznámý „mladík“ v modrém nažehleném (na něj až nezvykle upraveném kroji). Je slyšet spoustu neznámých slov jako háček, šlajsna, káča, (nikoli ta nedobytná) a náhodnému divákovi by neušlo vzrůstající vzrušení v chlapeckých tvářích ...

Obraz druhý:

Sněhová fujavice řadí už od nedělního rána a téměř úplně brání jakémukoli pohledu do zvlněné krajiny. Na skalnatém vrcholu stojí hlouček zachumlaných skautiků a ten vytáhlý, jen si ho zapamatujte to je Šotek, drží třímetrovou tyč s rudočernou vlajkou. Vitr práská novou vlajkou o žerd' a vhání všem do očí sněhové vločky...

Obraz třetí:

Kterýsi únorový den roku 1993. Na nábřeží Slepého ramene už se rozsvěčují lampy. Pod starou gotickou věží stojí střediskový náčelník Bagheera a předává Flintovi svazek starých klíčů. Za chvíli přispěchá pár udýchaných plavčiků s košťaty smetáky vědry a vrhají se do boje s letitou špinou. O pár měsíců později vyhrávají soutěž o nejhezčí klubovnu...

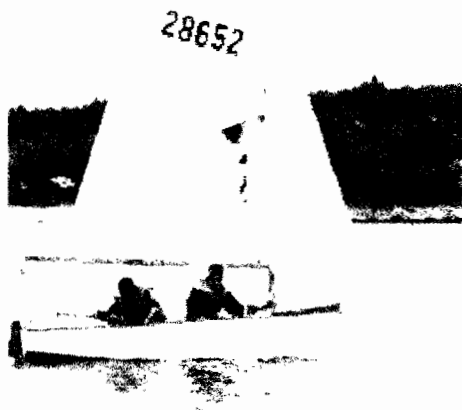

Obraz čtvrtý:

Jedno dubnové sobotní ráno roku 1993, den se zvolna probouzí a šedou oblohou občas vyhlédne sluníčko. Řeka Vltava voní jarem a po břehu vleče, tedy vlastně koničkuje, skupinka šesti bláznů těžkou starou pramici. Vzhůru proti proudu za město a snad ještě někam dál za obzor. Jsou od bahna až za ušima, pošlehaní od větví, ale lano nepustí...

Obraz pátý:

Slunečný květnový den roku 1994, v tišince u břehu se vyvazují dvě naložené prámky plné chlapičků v černých tričkách s červeným emblémem lodního vrátku na rameni. Ten s jednou modrou frčkou, Blood“ vzrušeně volá: „Oni se snad prásknou!“ A práskli, posádka třetí pramice nezvládla peřejku a špatný náklon je posílá k mělkému dnu. Honem zachránit půjčenou loď. Flint, Čipera a Šotek se vrhají do ledového proudu...

Obraz šestý:

Vedro jak v peci, červencové slunce se snaží vysát poslední kapičky vody z nebohých poutníků. Na pěší expedici Jizerky '94 vyrazilo 14 gambusínů. Flintův úmysl ukázat jihočeským zápecníkům i jiné kraje než rodnou Šumavu se neminul účinkem. „Co je to s těmi stromy? Proč už nemají jehličí? Co se tu vlastně stalo?“ Takové padají otázky skautíků překvapených zničeným územím. Mají o čem přemýšlet. Večer chladivá Jizera smývá pot a únavu a pod střechou kamenných bloků si poutníci stelou svůj další nocleh. Spárou mezi balvany nakukují hvězdy...

Obraz sedmý:

Vodní hladinu bičuje vítr a zvedá krátké ostré vlnky, za chvíli se z malých vlnek tvoří hřebeny s čepicemi. Pohled zpět ukáže pole závodníků, roztažené po celé vodní ploše Sečské přehrady. Příklad Racka profezává vodní příval a loď se žene v ostrém náklonu vpřed. Na otěžích visí Šotek a snaží se udržet nohama za ploutvovou skříň. Flint svírá kormidlo a hledá nejvhodnější kurs na cílovou čáru. Racek si jede pro první Modrou stuhu. O několik let později ten vykulený klučina „Šotek“ vybojuje svoje vlastní vítězství proti silnějšímu soupeři, a získá tak opět čestné místo na stuze, ale to už jsou další kapitoly plné dobrodružství, kamarádství, dřiny a potu...

SERIÁL NA POKRAČOVÁNÍ

Amerika aneb úryvky z cestovního deníku

PŘÍBĚH TŘETÍ *Čeští skauti by se divili*

Američané nenajali nikoho na potřebné podpůrné běžné táborové práce, protože jsme je jako vedoucí zastali také. Při rozdělování pracovních úkolů se každý sám hlásil na danou činnost. Má ruka se zvedla samozřejmě též, i když jsem vůbec netušil o čem jde. Jen jsem intuitivně odhadoval, podle jakého klíče mám pracovat při třídění dětského šatstva.

Danou činnost jsme ani nedokončili, protože nastal čas her. Oblečení tak zůstalo ležet v bedýnkách venku. Nikoho nezajímalo, jestli zaprší. To by se u nás nestalo. Kdo naši práci dodělal už nevím.

Večer před informativní návštěvou rodičů se začalo kolem deváté hodiny večerní uklízet, ale ve tmě se toho mnoho nevidět nedá. Zbytek se měl dokončit teprve ráno. Nebyla to pravda, nic se nedělo. V přípravné fázi tábora, která se odehrávala bez dětí, jsme si ani na chvíli neoddechli a pak nám najednou dali hodinu volna. Museli jsme po tento čas pouze pobývat ve stanu a ležet na postelích (!!!)

Většina cizinců i Američanů, kteří s námi pracovali, se nám zdála lenošná. Aspoň jejich chování tomu nasvědčovalo, protože se všelijakými nápaditými způsoby vyhýbali pracovním úkolům. I samotnou práci zahájili pravidelně o půl hodiny později, takže nic nezačínalo přesně.

V kterýsi krásný slunný den na pláž přivezly nákladní automobily písek. Asi deset lidí jej rozhazovalo, ale výsledky nebyly vidět. Smál jsem se při pohledu na pracanty, kteří drželi pádlo v ruce místo lopaty. Vrhli jsme se k tomu raději my Češi. To byste koukali, jak písek lítal vzduchem. A za chvíli upravená pláž sloužila opět dětem.

Při broušení výrobků ze dřeva mě kamarád upozornil, že tábor nemá k dispozici dostatek brusných papírů, tak ať prý šetřím. Na jedné straně se každý den neuvěřitelně plýtvalo s potravinami, hračkami, vyhazovalo bez systému a na straně druhé nebyly peníze na brusný papír, který u nás stojí pár korun.

Zaráželo mě též, jak naše české holky přerovnály všech 400 krabic na jedno místo, stačily rovněž spočítat obsah i zapsat na obal názvy s počty kusů uvnitř a následující den vedení zavelelo, abychom vše přerovnali do jiné místnosti. Většina kolegů odpadla po první hodině práce. Angličanky zase musely každou chvíli kouřit, aby tu „těžkou“ práci zvládly. Zastavili jsme se také, neboť bychom byli jediní, kteří daný příkaz brali poctivě. Jak to, že se tak brzo unaví? Asi nejsou zvyklí na fyzickou práci, a tak se jí raději vyhýbají. Nešlo to však vztáhnout na všechny, se kterými jsem se setkal, či pracoval.

Během mého působení na táboře mě ohromovalo neustálé nedodržování ani základních hygienických norem ve sprchách. Obaly od mýdel, šampónů, krémů ležely na zemi i ve sprchových koutech. Chaos českého dítěte v pokojíčku byste s úsměvem přešli oproti nepořádku ostatních ve stanu. Také o táborové věci se nikdo nestaral. Nikomu například nevadilo, když společné vybavení zvlhlo na dešti. Pociťoval jsem všeobecné menší vážení si relativně „levných“ věcí.

Po prvním běhu jsme jeli děti odevzdat zpět rodičům do New Yorku. Na ulici v Bronxu opět zavládl americký chaos. Neexistoval žádný pořádný systém, protože nám zbylo na chodníku asi deset kufrů a čtyři děti, ke kterým se nikdo nehlásil. K tomu ještě jeden klučina neměl svoje zavazadlo. Dokonale

nezvládnutelná práce hlavních vedoucích. Nezbylo nám, než si poradit sami a odevzdat ratolesti rodičům na jejich adresy, které jsme pracně vyhledali.

Podruhé přijelo méně táborníků, než se očekávalo. Asi v půlce postavených stanů žádný malý účastník nepobýval. Proslýchalo se, že polovinu vedoucích vyhodí. Naštěstí se tak nestalo, neboť vedení vyčlenilo pracovní skupinu. Chtěl jsem pracovat pouze jeden den, abych neztratil kontakt s dětmi. Bohužel jsem však uklízel nepořádek z přípravného období celých pět dní.

Zase jsem nedokázal přijít na logiku amerických vedoucích. Před jednou budovou ležely umělohmotné skluzavky, železné konstrukce (nové trubky, šrouby, matky), haraburdí (staré pračky, fritovací zařízení, domácí spotřebiče...) a odpad. Nebyli asi moc chytrí, když se mého vysokoškolsky vzdělaného kamaráda z Čech ptali, jestli je v pračce a fritáku obsažen freon. Sami si nevěděli rady a on má přece jen titul „Inženýr“. Vše se naložilo do nákladního vozu. Postavili jsme si s kamarádem Honzou v záchvatu marnivé záchrany nových věcí plastickou chaloupku sloužící jako dětské obydlí. V autě bylo naskládáno asi 50 skluzavek a 100 zcela nových natřených železných trubek různých velikostí. Proč se to vyhodilo? To nám nikdo nevysvětlil. Zjistili jsme jen, že když viděli domeček postavený, tak zůstal na místě. Nikdo nejspíše nedokázal skluzavky sestavit tak, aby sloužily svému účelu. Nevěřili byste, co se vše vyhodí kvůli lidské neschopnosti!!! Mít po ruce plánek či fotografii celé konstrukce, tak si troufám říci, že bychom ji sestavili. Poškozené rámy postelí se odvážely spolu s kovovým materiálem do kovošrotu. Vždyť by na opravu stačila pouhá svářečka a kladívko! A plastové součásti se vyhodily do kontejneru.

Jednoho dne večer mě poslali spát a nic nevysvětlili. Poslechl jsem. Asi v jedenáct hodin mě probudil kolega vedoucí a otázal se, proč spím. Vždyť mám hlídku. Nepochopil jsem ho, nicméně jsem šel hlídat. Hlavní vedoucí se bohužel mezi sebou nedohodli, protože každý tvrdil něco jiného. Druhý den při náhodné chůzi kolem programové kanceláře, kde zrovna měli poradu všichni hlavní vedoucí s ředitelem, jsem zaslechl omylem své jméno. Vytušit z rozhovoru souvislost se včerejší večerní hlídkou nebylo nikterak těžké, avšak nezareagoval jsem. Po obědě mě ředitel vyhlásil rozhlásem, abych se dostavil za ním do kanceláře. Lekl jsem se, že mne vyhodí. Důvodem byla naštěstí moje zpáteční letenka. Vše jsem mu vysvětlovat nemusel, jelikož už dávno věděl, kdo udělal chybu.

A teď z jiného soudku. Viděli jste někdy, aby někdo rozdělával oheň větvičkami o třicetimetrovém průměru? Kdyby přšelo, tak bychom se moc neohřáli. Jedna moc chytrá kolegyně podpalovala oheň pravidelně složeným papírem pečlivě na čtvereček, aby v něm nezůstal žádný vzduch. To, že udělala velkou chybu, snad ví každá správná hospodyňka. Při dalším zapalování ohně zase americký vedoucí stříkal sprej proti komárům přímo do ohniště. S velkou radostí použil tak celý přípravek na všechny klaciky. Spotřeboval tímto způsobem zcela zbytečně celou lahvičku. Jakmile se mu to konečně podařilo, přineslo jeho dítě malou žabičku a chtělo ji vhodit do ohně. Já mu jeho úmysl zakazoval. Onen vedoucí mu však poručil opak, a tak se také stalo. Výchovně nepůsobil ani jeho spalování plastických kelímků před dětmi.

Za pár dnů se opakovala stejná situace. Uchvátit děti zašlehnutím plamene byl velký problém. Donesl jsem proto nový toaletní papír s úmyslem jej rozmotat, abych jim pomohl. Anglicky mluvící vedoucí si to vložili jinak. Chtěli podpálit najednou celou roli. Snad každý tuší, že to nevedlo k zdárnému konci. Opět jsem se do toho vložil – rozmotal papír a lehce rozdělal plamínek, který děti tak měli rády. Následující večer stejní kolegové vytvořili záhadnou pyramidu ze slabších nalámaných haluzí. Domníval jsem se, že se už konečně poučili, avšak spletl jsem se. Na vrchol totiž připravili suchý troud a papír. Po marné jejich snaze jsem podpálil oheň „tradičně“ od spodu.

V USA se v přírodě místo tradičních špekáčků opékají maršmelou (gumové bonbóny, které teplem zkaramelizují). Je to velice chutné zejména pro děti a místní tuto pochoutku milují. Opékání točené uzeniny vůbec neznají, ale velice rádi vaří na ohni. Připravují hamburgery a hot dogy na roštu z alobalu. Vaše žaludky by měli však co dělat s připálenými tvrdými „podrážkami“, protože příliš prudký oheň se dostal i na rošt, jelikož svým neohrabaným počínáním protrhli alobal. Půlka z nich ještě spadla na zem do hlíny. Ale i k této přípravě jídla si dokonce přinesli veškerý komfort z kuchyně (potřebné nádoby), nad čímž by pravý český tremp jen nevěřičně kroutil hlavou. Závěrem musím říci, že i tak nám nezdravé americké večere udělané „v přírodě na ohni“ chutnaly.

Tomáš Kotrba - Scott

Popisky fotografií:

Foto: Tomáš Kotrba a Jana Hnízdilová

1. Klasický americký nepořádek v boudě s novým dětským oblečením
2. Šarantní mladík vlevo byl náš skvělý ředitel tábora, který nás i najímal
3. Obrázek zobrazuje americké děti hrající si s novým písečným materiálem

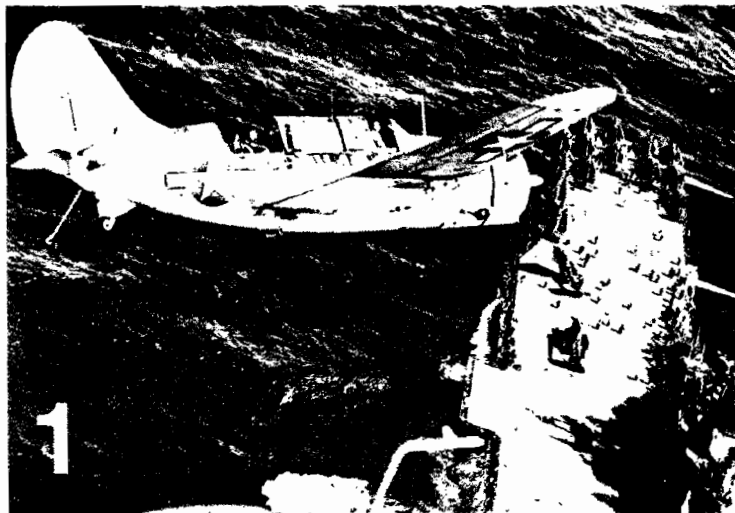

Jirka Hold – Amateur (už zase v Čechách):

GUADALCANAL 13.

aneb několik historek z bitvy o Guadalcanal

Po několika měsících jsem se opět vrátil ke klávesnici s „háčky a čárkami“ a tak vám mohu dnes povědět

několik historek, které se odehrály během bitvy o Guadalcanal a které jsem našel při pročítání archivů US NAVY.

Už jsem popsal, jak Japonci letecky útočili na ostrov a zejména na Hendersonovo letiště zpravidla v poledních hodinách. Většinou přilétalo asi tak 25 japonských bombardérů krytých stíhačkovou ochranou, kterou tvořily stíhačky „Zero“. Jenže průměrné ztráty Japonců při těchto náletech činily denně tak pět až osm bombardérů a několik stíhaček, přičemž Američané měli ztráty podstatně menší. Boj o Guadalcanal značně vyčerpával japonské letectvo a velení japonských vzdušných sil mělo značné potíže při nahrazování těchto ztracených strojů a posádek. Smrtelným nepřítelem letounů, které nesly na křídlech znak rudého slunce nebyly jen stíhačky z Hendersonova letiště, ale i létající pevnosti B-17, které k ostrovu přilétaly z jiných spojeneckých základen. Už jsem se zmínil o tom, že tyto těžké bombardéry byly vyzbrojeny tak, jako nikdy před tím letadla ozbrojena nebyla. Jedna z těchto B-17 byla v posledních dnech září při průzkumném letu napadena současně čtyřmi stíhačkami „Zero“. Střelci v bombardéru obrátili své těžké kulometry proti útočícím stíhačkám a po necelé minutě všechny japonské stíhačky rozstříleli na kusy a ty zmizely pod hladinou moře. Nepoškozená „Létající pevnost“ pokračovala klidně dále ve své průzkumné činnosti. Vysoká bojová morálka amerických a spojeneckých letců a jejich touha zničit nenáviděného nepřítele se pro všechny posádky stala příznačnou. Jejich nenávist

ještě prohluboval nelidský způsob boje Japonců na moři, ve vzduchu i na pevnině. Japonské síly totiž neváhaly napadnout a zničit i nemocniční loď, podle ženevské konvence bíle natřenou, označenou velikými znaky Červeného kříže a v noci plně osvětlenou a tedy podle mezinárodních zákonů a zmíněné Ženevské konvence chráněnou před nepřátelskými útoky. Také zprávy, které spojenecká vojska dostávala z jiných bojišť, hovořily o krutém zacházení se spojeneckými zajatci, o jejich týrání a usmrcování japonskými dozorci. Vysokou bojovou morálku dokazuje na příklad i tento, v archívech válečných zpravodajů zachovaný případ: Poručík Francis C. Riley pilotoval „Catalinu“ (průzkumný hydroplán US NAVY), když zahlédl necelých 100 mil od Guadalcanalu japonský čtyřmotorový hydroplán „Emily“. Přestože Catalina jako průzkumný letoun není vůbec

určena a konstruována k bojové činnosti, Riley neváhal a zamířil bez váhání nepříteli vstříc. Souboj obou létajících člunů vypadal jako honička dvou obrovských kachen. Zuřivé palba palubních zbraní obou soupeřů trvala tak dlouho, až trup „Emily“ začal hořet a Japoncův pokus o útěk skončil roztržením letadla o hladinu moře.

V prvních říjnových týdnech byly na Guadalcanalu poměrně slabé americké síly. Byly to první, pátý a sedmý pluk US MARINES, které ovšem měly pouze

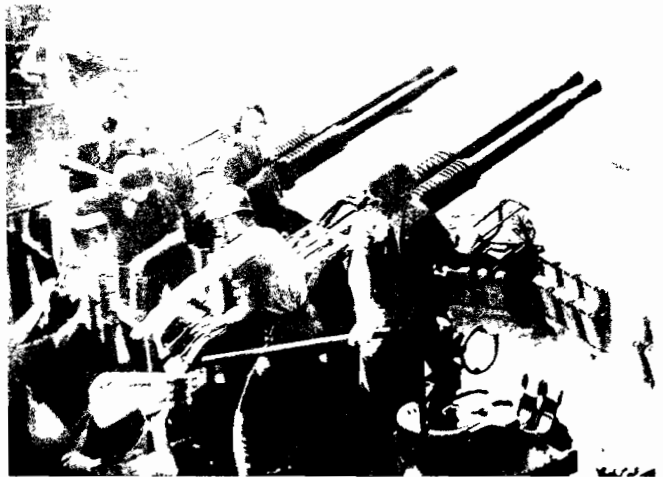
asi 60 procent svých stavů a první úderný prapor, který ovšem měl jen asi 50 procent svého normálního stavu a tak, když domorodí pozorovatelé zjistili, asi 30 mil od Lunžského výběžku dvě japonská seskupení, musel generál Vandegriff v nejméně vhodné chvíli stáhnout z ostrova Tulagi dvě roty druhého pluku námořní pěchoty pod velením podplukovníka Roberta E.

Hilla a postavil ho před úkol tato japonská seskupení zlikvidovat. Podplukovník Hill se svými Marines přistál v noci 9. září na Guadalcanalu a za svítání dne 11. září úspěšně napadl a zničil první japonské seskupení a hned odpoledne zaútočil na skupinu druhou. Japonští vojáci sice většinou uprchli do džungle, ale útok Američanů byl tak překvapující a úspěšný, že zanechali na místě většinu své výstroje a výzbroje. Takže se sice se skryli v pralese, ale s holýma rukama a nebyli schopni žádné bojové akce. Podplukovník Hill se spokojil s tímto výsledkem a přesunul se svými úspěšnými muži pohodlně zpět k Lunze a při obou akcích ztratil jen jednoho muže.

V jedné bojové akci na Guadalcanalu použil podplukovník Puller své znalosti, které před válkou získal ve Boy Scouts of America. Americká postavení na Guadalcanalu začínala necelý kilometr před tak zvaným „Krvavým hřebenem“ (zmíním se o tomto

pokusili v noční tmě zátarasy proniknout. V odpoledních hodinách 24. října projevili Japonci poprvé bojovou aktivitu. Američtí námořní pěšáci vůbec nevěděli, jaké nepřátelské síly proti nim stojí a kdyby jen tušili, že se na jejich slabě obsazenou obrannou linii chystá vrhnout kolem sedmi tisíc fanatických nepřátel, asi by se jim pěkně zpotily ruce. Podplukovník Puller zatím obsadil předsunutá stanoviště hlídkami. A opět tím použil svých skautských zkušeností z letních táborů, zvláště když nechal podle svých pokynů zhotovit „provázkový telegraf“, který tolikrát jako skaut stavěl. Stanoviště hlídek byla propojena primitivním, ale účinným provázkovým signalizačním systémem – dvojí zatažení znamenalo: „Japonci přicházejí“. Systém se naprosto

osvědčil, obranná linie byla včas varována a po krutém nočním boji denní světlo dne 25. října odhalilo drastický pohled. Na drátěných překážkách, před nimi ale i přímo v amerických zákopech leželo přes tisíc mrtvých japonských vojáků. Další stovky mrtvých zůstaly v hustém porostu před americkými pozicemi, kde je zastihla smrtící palba amerických děl a granátometů. Mezi padlými byl i japonský generálmajor Nasu.

Vysvětlivky k fotografiím:

- 1) Střemhlavý bombardér DAUNTLESS útočí na japonský křižník. Letadlo startovalo z Handersonova letiště na Guadalcanalu.
- 2) Létající pevnost B-17 nad Guadalcanalem.
- 3) Seabees (Mořské včely) opravují vzletovou dráhu Hendersonova letiště krátce po japonském náletu.
- 4) Protiletadlové kanóny ráže 40 mm na bitevní lodi NEW JERSEY v akci proti nalétávajícímu japonskému sebevražednému pilotovi.
- 5) Průzkumný letoun LOCKHEED F5-A se na Handersonově letišti připravuje ke startu.

místě v příštím pokračování). Linii chránily zátarasy z ostnatého drátu, na něž podplukovník Puller po skautském vzoru nechal zavěsit prázdné konzervové plechovky, úlomky granátů a různé plechové zbytky, jež měly způsobit dostatečný hluk, kdyby se Japonci

Sluneční soustavou krok za krokem

Saturn je obří planeta, která má 9,5krát větší průměr (120 000 km) než Země, 95krát převyšuje její hmotnost a 750krát její objem. Je tedy mnohem menší než Jupiter. Nachází se 1,4 miliardy kilometrů od Slunce. Stejně jako Jupiter je to koule plynů, která se velmi rychle otáčí kolem své osy (jedna otočka trvá něco přes 10 h). Jeden Saturnův rok trvá 29,46 roku pozemského. Narodil od Jupiteru má mnohem méně

kapaliny a více plynu. Je proto mnohem méně hustý (700 kg/m³). To je méně než je hustota vody v pozemských podmínkách.

Saturn by tedy klidně mohl plavat ve vodě!

Svědčí to o rozsáhlé řídké atmosféře, která výrazně snižuje průměrnou hustotu. Je z 97 % složena z vodíku, pak také z malé příměsi helia a těžších prvků. Mraky, které jej obklopují, jsou v bouřlivém pohybu. Teplota na vrcholech těchto mraků je -180°C. Jako Jupiter má i Saturn vnitřní zdroje tepla: vydává asi třikrát více energie, než jí dostává od Slunce.

Prstence

Velká zvláštnost Saturnu spočívá v systému prstenců, které jej obklopují, jsou tak velké, že je možné je spatřit už malým amatérským dalekohledem (ne triedrem). Galileo je zahlédl v roce 1612, byl to však Holanďan Huygens, který v roce 1659 první pochopil, co tento jev znamená. Při pozorování ze Země se jeví jako pól tuctu prstenců, fotografie pořízené sondami Voyager však ukázaly, že jsou jich tisíce. Obepínají Saturn v rovině jeho rovníku jako ohromný disk o průměru téměř 300 000 km, jeho tloušťka je však stěží 1 km. Podle toho, jaká je poloha Saturnu vzhledem k Zemi a ke Slunci, vidíme prstence více či méně nakloněné. Splývají-li totiž s rovinou našeho pohledu, jsou tak tenké, že je není možné spatřit. Tyto prstence sestávají z ohromného množství úlomků ze směsi ledu a prachu, které krouží kolem planety jako malé měsíce.

Povrch planety

Saturn, stejně jako Jupiter, vydává více energie než od Slunce přijímá - přibližně 2

více. Vznik i vnitřní struktura se velmi podobají Jupiteru. Jen vnitřní kamenné jádro bude zřejmě menší, a proto i množství nabaleného plynu je menší. Souvisí to však možná i s menší hustotou materiálu v oblasti vzniku Saturnu. Většina jeho hmoty je soustředěna do jádra tvořeného železem a křemičitany. Předpokládáme existenci vrstvy kovového vodíku, jelikož i Saturn má intenzivní magnetické pole.

Atmosféra

Detaily v atmosféře nám zakrývá jemná žlutohnědá mlha (závoj) tvořená krystalky čpavku. Přesto však můžeme

daleko-hledem spatřit náznak zonální struktury atmosféry, i když barevné odstíny jsou velmi tlumené.

Zonální proudění v jeho atmosféře je až 3x rychlejší než zonální proudění v atmosféře Jupitera. Jsou pozorovány podobné anticyklonální útvary (ovály). Hlavní dění v atmosféře se odehrává ve vrstvě až 2 000 km pod pozorovatelnou úrovní. Kromě vodíku a helia

byl v atmosféře detekován i metan, čpavek, etan, fosfin a další sloučeniny. V určitých intervalech se v atmosféře objeví útvary, které jsou podobné Velké rudé

skvrně na Jupiteru. Tyto útvary se objevují v pravidelných intervalech. V roce 1990 byla tzv. bílá skvrna natolik rozsáhlá, že byla označována jako Velká bílá skvrna. Díky diferenciální rotaci atmosféry byla protažena tak, že obepínala celou planetu. Tyto útvary jsou někdy označovány jako bouře na Saturnu. Jedná se o oblak bílých krystalků amoniaku, které se zřejmě díky většímu přísunu tepla dostanou až nad mlhavý opar zahalující celou atmosféru. V atmosféře byly registrovány i elektrické výboje - bouřky.

Magnetické pole

Magnetické pole Saturna z hlediska intenzity můžeme zařadit mezi Zemi a Jupitera. Je asi 500 až 1000x intenzivnější než magnetické pole Země. V magnetosféře se vyskytují radiační pásy a složité systémy proudů nabitých částic. Magnetosféra uplatňuje svůj vliv i na elektricky nabitě částice prachu v prstencích a prstence naopak ovlivňují magnetické pole. V prstencích byly pozorovány elektrické výboje, které zřejmě souvisí s faktem, že prstence účinně zachytávají elektricky nabitě částice z magnetosféry. V polárních oblastech byly pozorovány polární záře.

Jak vznikly Saturnovy prstence?

Někteří se domnívají, že tento nádherný útvar je zbytek po vzniku Saturna. Pro jiné jsou to trosky měsíců, které se rozpadly, protože obíhaly kolem planety moc blízko. Žádná z teorií se však dosud nepotvrdila.

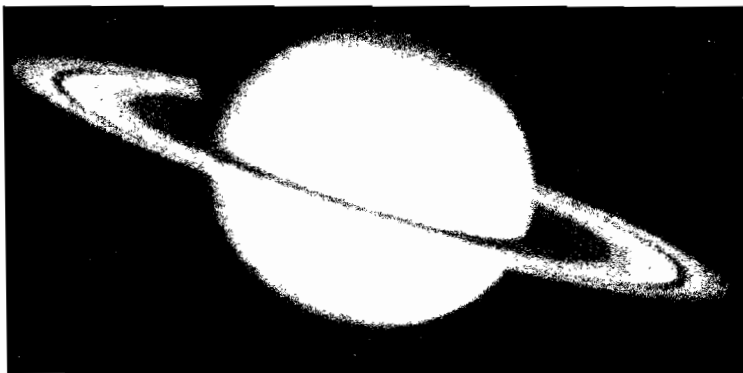
Druhá největší planeta

sluneční soustavy je se svými prstenci při pozorování dalekohledem velmi obdivovanou planetou. Saturn byl po dlouhou dobu poslední planetou Sluneční soustavy, protože další zatím nebyly známy. Je to také nejvzdálenější planeta viditelná bez problémů pouhým okem. Její jasnost kolísá přibližně mezi -0,3 až 0,9 mag.

Poznávání Saturnu rovněž čekalo až na éru meziplanetárních sond, která nám umožnila poodkrýt některá tajemství této planety. První sondou, která se do oblasti Saturnu dostala, byla sonda Pioneer 11, o které jsme se již zmiňovali u Jupiteru. K Saturnu dorazila počátkem září

SATURN

1979. Další a zatím poslední dvě sondy: Voyager 1 dorazil k cíli v listopadu 1980 a Voyager 2 v srpnu 1981. Voyager 2 pokračoval ve své pouti dál, k další velké planetě sluneční soustavy - Uranu. V současné době k planetě putuje obří automatická meziplanetární sonda Cassini, která rovněž pro svůj let k Saturnu využívá gravitačních manévrů. Sonda Cassini nese jméno na počest astronoma, který se pozorování Saturnu věnoval. Objevil mezeru v prstencích (Cassiniho dělení) a čtyři jeho měsíce. Součástí sondy je i přistávací pouzdro Huygens, které má sestoupit na povrch největšího Saturnova měsíce Titan. Přistávací modul je pojmenován po holandském astronomovi Christianu Huygensovi, který v roce 1655 objevil měsíc Titan a vysvětlil, že vzhled planety v dalekohledu je dán existencí prstenců.

Prstence

Díky vzájemné geometrii dráhy Země a Saturnu, jakožto i roviny jeho prstenců, můžeme prstence pozorovat z různých směrů a dokonce se můžeme dostat i do jejich roviny. Pro pozorovatele ze Země dojde ke zmizení prstenců díky tomu, že jsou velmi tenké. Posledně došlo ke zmizení prstenců v květnu a srpnu 1995 a příště nastane až v roce 2038. První teleskopické pozorování Saturnu provedl již Galileo Galilei. Pověřil si, že

planeta nemá kruhový tvar a předpokládal, že pozoruje blízké měsíce Saturnu. Až v roce 1650 Huygens zjistil, že se jedná o prstence. V roce 1822 vysvětlil Laplace, že prstence nemohou být celistvým útvarem, ale že se mohou skládat z mnoha menších prstýnků. V roce 1857 Maxwell teoreticky zdůvodnil, že prstence jsou složeny z malých tělísek a v roce 1895 byl podán astronomem J. Keelerem spektroskopický důkaz o tom, že prstence rotují keplerovsky. To znamená, že oběžná doba závisí na vzdálenosti od planety.

Prstence se člení na tisíce drobných prstýnků. Prstence obsahují drobné prachové částice a úlomky až do velikost řádově metrů (snad do deseti metrů). Jednotlivé prstence se liší nejen povahou a velikostí částic, ale i dalšími charakteristikami. Poměrně dlouho se ví, že tloušťka prstenců je velmi malá. Dnes je odhadována na maximálně kilometr. Tloušťka některých prstenců dosahuje jen několika stovek metrů. Prstence byly objeveny postupně, což trochu vneslo zmatek do jejich značení. Velkými pomocníky při poznávání prstenců byly již zmiňované kosmické sondy.

Nejbliže k planetě se nachází prstenec označovaný jako D, který začíná u oblačné pokrývky Saturnu. Je tvořen především mikrometrovými částicemi, které se sem dostaly z jiných prstenců. Následuje prstenec C tvořený stovkami jednotlivých prstýnků. Velikosti částic se pohybují v intervalu 10 centimetrů až 10 metrů. Zčásti je prstenec transparentní. Další v pořadí je prstenec B vykazující jemné, chaotické struktury a charakteristickým rozměrem částic jsou decimetry a metry. Pozorujeme zde radiální struktury tzv. loukotě, které jsou zřejmě tvořeny prachovými částicemi ovlivňovanými elektromagnetickými nebo

elektrostatickými silami. Radiální struktury vznikají průměrně během 5 minut a jejich životnost dosahuje 4 hodin. Vnější okraj prstence B je mírně eliptický.

Mezi předchozím prstencem B a dalším prstencem se nachází Cassiniho dělení. Není to však prázdný prostor. Můžeme v něm najít několik drobných prstýnků. Tato mezerka vznikla díky slapovému působení blízkého měsíce Mimas, který částice donutil opustit tuto oblast.

Na Cassiniho dělení navazuje prstenec A, v němž nalezneme další prázdnou oblast - Enckeho dělení. Rozměry částic dosahují hodnot metrů až desítek metrů. Některé prstýnky jsou vůči rovině prstenců mírně skloněny. Vnější okraj prstence je ohraničen větším měsícem, který zabráňuje rozutikání částic z prstence. Po prstenci A následuje úzký prstenec F, jehož rozsah z obou stran ohraničují měsíce. Prstenec je mírně excentrický, tvořený jemnými

částicemi a vykazuje velmi jemnou strukturu. Bylo pozorováno i jakési zvlnění prstenců, které se projevovalo až kilometrovými vlnami. Snímky ze sond ukázaly i vzájemně propletené prstýnky, jako copánek. Podél prstence se vyskytují místa s větší koncentrací částic.

Poslední dva prstence jsou velmi slabé. Prstenec G je tenký a mohou jej formovat zatím neobjevené měsíce. Poslední prstenec E sahá do velkých vzdáleností od

planety, až do 8 poloměrů Saturna. Je difúzního (rozpíteného) charakteru a je tvořen velmi malými částicemi (rozměry řádově metrů). Někteří odborníci se domnívají, že částice tohoto prstence pocházejí z měsíce Enceladus. V prstenci krouží i měsíce Tethys a Dione.

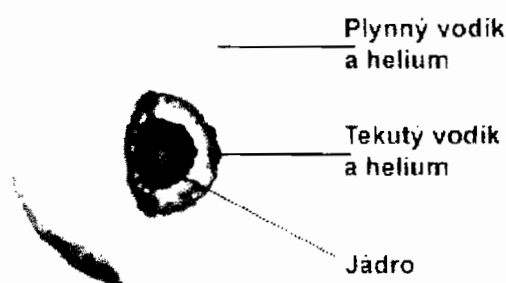
Tři hlavní prstence A, B a C můžeme pozorovat z vnějšího směru. Prstenec A je šedobílý, B jasně bílý a C slabě modrobílý. Uvnitř prstence A jsou tři prstence (E, F, G) objevené sondami.

Saturnovy měsíce

Bohatost prstenců Saturnu je zřejmě dána bohatostí rodiny měsíců, které jsou zdrojem materiálu pro prstence a navíc jsou schopny materiál v prstencích díky rezonancím a slapovým působením do určité míry stabilizovat. Tyto měsíce astronomové nazývají měsíce pastýřské. To proto, že hlídají stejně jako ovčácký pes, aby se prstence nerozutekly. Celková dynamika prstenců je velmi složitá. Chemické složení částic bude korespondovat s jejich původem. Jedná se vesměs o částice obalené ledem nebo led samotný. Dále to jsou křemičitany a oxidy těžších prvků.

Kolem Saturnu bylo objeveno osmnáct měsíců, z nichž jeden, obří měsíc Titan, je větší než planeta Merkur, má poloměr 2 575 km a dusíkovou atmosféru hustší, než má planeta Země; stejně jako Jupiterův Ganymedes. Malé měsíce jsou nepravidelného tvaru, větší jsou kulovité; hustota naznačuje, že jsou směsí ledu a silikátů.

Saturn

SKAUTKY SE SRDCEM NA DLANI

Pravý přítel je ten, kdo přichází, když už ostatní odešli a před kterým mohu myslet i nahlas.

Začátkem roku se ohlížíme za tím uplynulým a přemýšlíme, letos zejména o ničivých záplavách u nás i v zahraničí; o soptících vulkánech, katastrofách, nesmyslných válkách a zabíjení nevinných lidí, o hladu a nemocech. V neposlední řadě o terorismu, který nemá obdoby. Proto v tomto novém roce musí být naše srdce, ale i dlaně otevřenější.

Srdce na dlani

Děti v oddílech Junáka se v celé naší republice sdružují v „Kruh srdíčkářů“ a hrají hru „Srdce na dlani“. Děvčata z 1. oddílu skautek z České Lípy se mohou pochlubit i celostátními úspěchy. Plnily dobré skutky a zvláštní úkoly, jako je pomoc přírodě, zvířím a také lidem a městu, ve kterém žijí a oživovaly lidové tradice svého kraje. Odměnou jim byla účast na celostátním setkání „Srdíčkářů“ a to, že mohou na skautské košili nosit čestnou nášivku „Srdce na dlani“. Děvčata se také zúčastnila soutěže „Zažijáme světýlko“, kde v literární soutěži získala první místo a ve výtvarné čtvrté. To dnes už patří jen do pronik a minulosti. Ale ani v těchto dnech děvčata nezahálejí a stále se snaží být správnými skautkami.

Úkol pro Včelky

Nejenom v obličeji, ale i na rukách máme vyobrazený celý svůj život. Pohlazení maminky je jemné, ad babičky drsnější, protože má ruce poznamenané celoživotní prací. Jsou ale plné něhy, porozumění a lásky. Ruce jsou zrcadlem každého člověka. Proto družina českolipských Včelek z 1. oddílu dostala od své vedoucí, sestry Šipky, zvláštní a nesnadný úkol: Napište, co si představujete pod pojmem „ruce“. Pro mě ruka není jen část těla. Rukama sice pracuje a jíme, ale také vyjadřujeme své pocity, radost smutek a lásku.

Z odpovědí skautek

Všechny odpovědi dvanáctiletých skautek měly mnoho společného. Pěta Rulcová zvýraznila, že nám ruce po-

máhají uklízet, psát a hlavně pomáhat jiným. Ruka je také nutná pro důkaz důvěry. Určitě nikomu nepodávám ruku na setkání neznámým lidem. Ruku podávám těm, kteří ji potřebují. Věřím, že všichni občas potřebujeme „pomocnou ruku“ a někdy nestačí jen jedna. Simona Žáková napsala, že ruku potřebuje proto, aby mohla jezdit na kole, malovat, plavat. Zamyslela se, co by asi dělala, kdyby se narodila bez ruky, nebo během svého života o ruku přišla: „Musela bych se s tím vyřadit a snažit se vyrovnat druhým.“

Ani ruku mu nestisknu

Martina Prašová ještě doplnila, že ruce jsou částí lidského těla a slouží nám například k mytí nádobí, utírání prachu, k vaření a luxování. Pomohou nám, když kamarád nebo kamarádka bude padat ze skály, nebo uklouzne. Tak prostě rychle podám ruku a třeba jim i zachráním život. Když někdo bude mít malér, dluh, či jiné problémy, tak mu podám „pomocnou ruku“. Budu se snažit pomoci, nebo alespoň půjčit peníze. Ruce nám slouží jako jeden z mála znaků důvěry. Když někomu svěřím tajemství a ten ho nikomu nefekne, tak mu můžu podat ruku a pevně ji stisknout. Ale jakmile mě zradí, tak mu už nebudu důvěřovat a ruku mu sice podám, ale nestisknu, protože si to nezaslouží.

Jak začíná přátelství?

Sabina Zlatníčková navíc napsala, že pro ni ruka znamená víc, než si dovedeme představit. Zejména, když si vzpomene na „Sraz srdíčkářů“ a začátek velkého přátelství. Začíná, když je někdo sám a nemá nikoho, na koho by se mohl spolehnout. Potom se zpravidla najde někdo, kdo podá pomocnou ruku a řekne: „Chceš být mým kamarádem?“ A tím většinou začíná velké a věrné přátelství.

Srdce na pravém místě

Vedoucí oddílu, sestra Šipka nám o splněném úkolu děvčat napsala: „Když jsem si přečetla, co všechno Včelky napsaly, pochopila jsem, že už se o ně nemusím bát a že se stávají správnými skautkami s právem nosit na skautské košili odznak „Srdce na dlani“. A právě také proto mohu dnes popřát celému našemu středisku vše nejlepší do nového roku. Zejména dokončení nejvyššího díla střediska „Maruška“, které budujeme v malebné krajině Lužických hor v Mařenicích. Ať již brzy slouží všem dětem a bratru Akelovi nepřibude moc šedivých vlasů a vrásek při shánění peněz na dostavbu skautské základny. A že budou nejdůležitější ruce, to se uvidí, protože my všichni ty své přiložíme k dílu.“

Blyská se na lepší časy

Z činnosti děvčat 1. českolipského oddílu je vidět, že se snaží více znát, vědět a umět, aby byly prospěšné a dělaly radost také svým rodičům. Mají srdce na pravém místě, vždyť právě v dnešní době je tolik zapotřebí tolerance, porozumění, obětavosti, důvěry i lásky. Budou-li v Junáku i další takoví vedoucí, jako je českolipská sestra Šipka – Jana Hippmannová, tak se nemusíme obávat o naše děti ani v příštích letech. Mládež pozná, co je smyslem života, jakou má cenu, co je důležité a že největším bohatstvím člověka je přátelství. Že je nutné potřebným podat vždy a včas pomocnou ruku a rozdávat pohodu, lásku a smích i kdyby se jednalo jen o úsměv nebo ruky pohlazení.

SRAZ KVS, duben 2003 - Pardubice - Rybitví

Ve dnech 11. 4. až 13. 4. 2003 se uskuteční jarní sraz KVS v Pardubicích - Rybitví.

Proč zrovna tam? No, nejenže to tam není špatný, je to navíc i docela blízko k místu, kde se letos bude konat NAVIGAMUS.

Takže, sraz se koná ve Střední odborné škole stavební v Pardubicích - Rybitví v Sokolské ul. č. 148, PSČ je 533 34 (pro některé uvádím, že v Pardubicích se používají pouze čísla popisná).

Co nás to bude stát? Cena byla zatím stanovena na 260,- Kč pro ty, kteří použijí vlastní spacák a na 300,- Kč pro ty, kteří budou spát v místních lůžkovinách. Strava v obvyklém rozsahu je do ceny samozřejmě zahrnuta. Ubytování bude ve dvoulůžkových a třílůžkových pokojích s vlastním soc. zařízením. Jsme vítáni v době od pátku 16:00 hodin do neděle 13:00 hodin.

Program tohoto jednání se bude točit hlavně kolem NAVIGAMUS - nejvíc nás asi bude zajímat konkrétní program. Samozřejmě, že se na program dostanou ještě i další věci, ale nelze příliš počítat s tím, že by měl být čas na nějaké oficiální věci. Ty budou muset počkat až na NAVIGAMUS. Ti, kteří se budou chtít zúčastnit doprovodného programu, kterým bude tříatlon, si budou muset zajistit pádlo, vestu a kolo (alespoň po skupinách). Podrobnosti k tříatlonu sdělí Jupp (spojení např. e-mailem: jupp.16pvs@seznam.cz).

Jak se tam dostanete?

Ti kteří pojedou autem to mají poměrně jednoduché. Kdo pojedou od Bohdanče (směrem na Pardubice) zabočí na křižovatce v Rybitví doprava (hlavní silnice tam zatáčí doleva). Pokud přejedete železniční vlečku, tak jste zcela určitě neodbočili. V tomto okamžiku již jste na mapce, dál pokračujete rovně a potom doprava. Kdo pojedou od Pardubic, pojedou na křižovatce, která leží kousek za vlečkovým přejezdem a za rozhraním Semtín - Rybitví, přímo, zatímco hlavní silnice odbočuje doprava. Pokud vyjedete z Rybitví a vjedete do lesa, jeli jste také špatně. Za křižovatkou pokračujte podle mapky.

Ti, kteří přijedou do Pardubic vlakem, nebo autobusem nasednou u nádraží (případně u autobusového nádraží na trolejbus č. 3, jedoucí směrem na východ (tedy do města) a vystoupí na zastávce UMA (to už zase budou z města venku). Tam přejdou přes silnici, po které přijeli a pokračují dál víceméně přímo (to jste již na mapce).

Občerstvení by mělo být zajištěno po celou dobu konání akce.

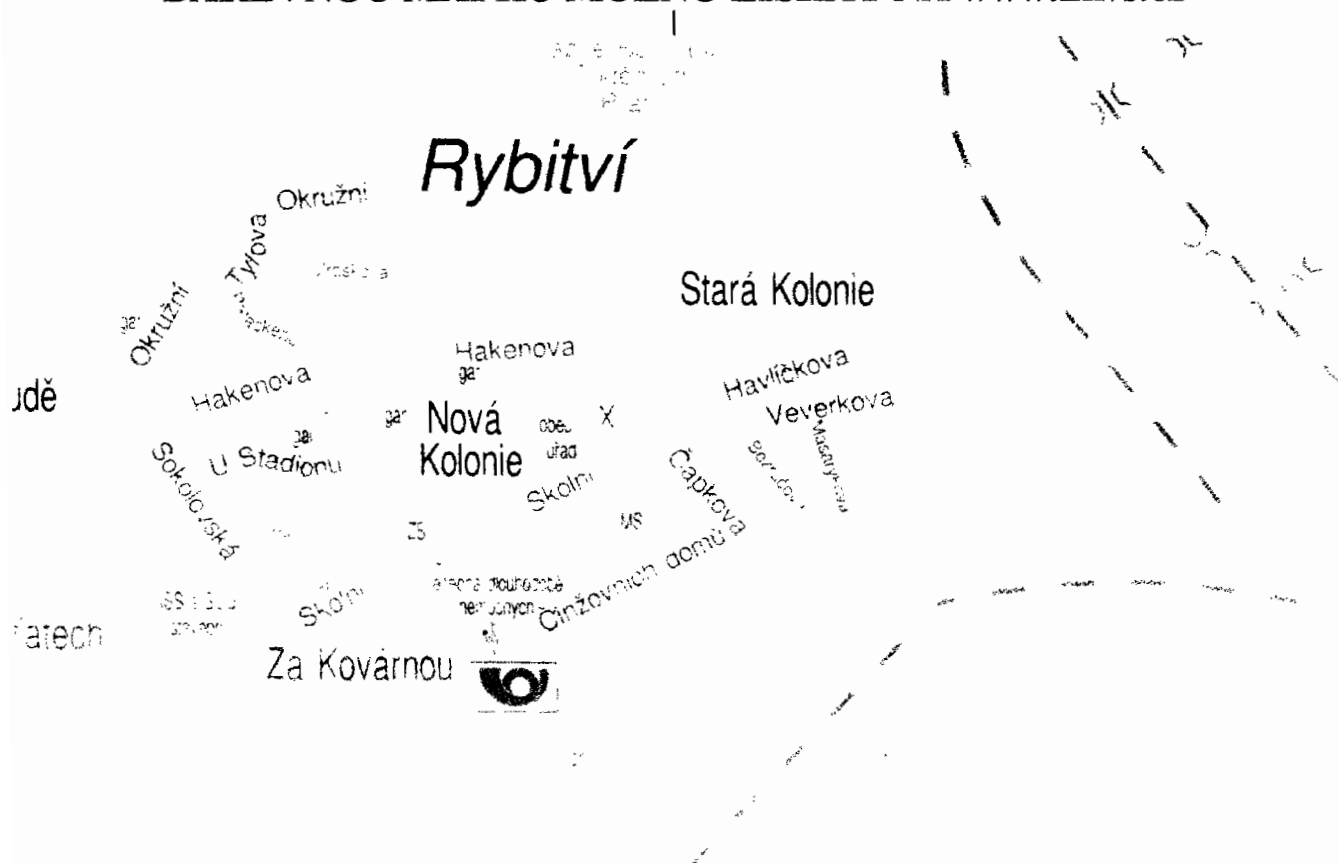
Abychom měli představu o tom kolik vás přijede na páteční večeri, je třeba zaslat přihlášky. V přihlášce stačí uvést přístav, případně oddíl a počet lidí kteří se zúčastní. Přihlásit se můžete telefonicky Dědovi: tel.: 723 344 700, e-mailem na adresu: arcada@pce.cz, písemně na adresu:

Ing. arch. Jaroslav Vondra

Ke kamenci 1604

530 03 Pardubice

BAREVNOU MAPKU MOŽNO ZÍSKAT NA www.hkvs.cz

SAWADEE

20. světové jamboree skončilo 7. 1. 2003. celá česká výprava se úspěšně vrátila, včetně většiny service teamu, která po jeho skončení zůstala na dva (pár jedinců dokonce na pět) týdnů v Thajsku za účelem cestování.

Můžeme se pochlubit skvělou reprezentací, která, pokud nebyla nejlepší ze všech zemí, jak někteří tvrdili, patřila nepopíratelně k těm nejlepším. A to velkou zásluhou nejen pomocníků ze service teamu, ale i dětských účastníků. K zajímavým hostům, jež jsme měli tu čest uvítat, patří fotograf časopisu Reflex Jan Šibík, cyklista Vít a Dostál a zpravodaj Českého rozhlasu – Radiožurnálu Jan Vavruška. Ze zahraničních pak thajský korunní princ a premiér thajské vlády, švédský král, vrchní imán z Mekky. Kromě regionálních novin jsme měli možnost se o jamboree dočíst v Reflexu, dále poslouchat přímé zprávy na Radiožurnálu a na stanici Prohlas.

Palička, České Budějovice

Prosba k účastníkům semináře KVS ve dnech 11. – 13. dubna 2003 v Pardubicích

Používám této poslední příležitosti, abych před jarním seminářem K+K znovu upozornil na prosbu Informační sekce NAVIGAMUS 2003.

Prosíme všechny účastníky, aby si přinesly transistorová radia s rozsahem VKV. Ozvučení sálu a okolí bude provedeno pomocí radiového signálu. Tím získáte možnost sledovat jednání srazu i mimo sál (na příklad u kafe) nebo u prodejního stánku a nepřijdete třeba o nějaké důležité usnesení, které by se možná týkalo právě vašeho oddílu nebo přístavu.

Nehleďte na to, že nám tím poskytnete možnost vyzkoušet nové zařízení RADIA NAVIGAMUS.

Informační sekce děkuje za pozornost.

Jirka Hold - Amateur

Jaro na Ploučnici

Naši dědové říkali, že jaro začíná, když se první kos posadí na nejvyšší štít chalupy a začne vyzpěvovat nenapodobitelné, krásné, koloraturní melodie.

Ale my dnes už víme, že to pravé jaro začíná teprve tehdy, když mimošští vodáci a skauti odemknou po zimě řeku Ploučnici. To stejně, jako v minulých letech, vstoupí u přístavu vodních skautů do středu řeky mimošský radní, Ing. Zdeněk Veselý a po otočení obrovským klíčem je nad ještě mrazivým oparem hladiny Ploučnice slyšet:

„S prvním klíčem otočením, tobě, řeko, živle se klaním.

*S druhým klíčem otočením ryby, raky, žáby prosím,
též vodníky, bludičky a víly, aby při nás, lídech, byli.*

S třetím klíčem otočením, řeku spící v bdící měním!“

Pak teprve přichází jaro do Mimoně a vodáci se vydávají na svou první plavbu po meandrech řeky Ploučnice.

Tak vás všechny zveme! Do kalendáře si napište: sobota, 22. března v 10:00 hodin v Mimoně na Českolipsku.

Mimošský Balů

(Lodě a pádla je možno zapůjčit ve Skautské mimošské klubovně.)

Zápis ze zasedání HKVS, které se konalo 13. 2. 2003 v Praze

Přítomni: Vezír, Sam, Raduš, Pavel, Oskar, Jack, Majda, Banán

Raduš - požádala o schválení komise pro kapitánské zkoušky.

Oskar - navrhl posílení mezinárodního rozměru Navigamus 2003, který by měl být zvýrazněn i na úkor vlastní náplně setkání. V diskusi pak bylo řečeno, že s posílením mezinárodního rozměru celé akce bylo počítáno již při koncipování programu. Pokud se ukáže, že je tato stránka akce málo zvýrazněna, lze udělat ještě operativní změny.

Vezír - informoval (nejdříve písemně, na tomto zasedání pak i ústně) o potížích kojetínského přístavu, které spočívají především v nedostacích ve vedení hospodaření. HKVS br. Vezíra pověřil vedením zprostředkovacích jednání, která by měla celou situaci, hrozící odchodem kojetínského oddílu z hnutí, urovnat.

Vezír - informoval o definitivním schválení řádů pro udělování vyznamenání VS (Řád stříbrného bobra a medaile bronzový bobra).

Vezír - informoval o postupu prací na skartačním a archivačním řádu a na revizním řádu.

Vezír - informoval o přípravách na vypracování disciplinárního řádu.

Sam - informoval o stavu organizačních příprav Navigamus 2003. Připravenou smlouvu na ubytování je nutno doplnit o podstatné náležitosti a vytištěný a podepsaný originál ve dvou vyhotoveních zaslat Bimbovi, který zajistí podpis protistrany.

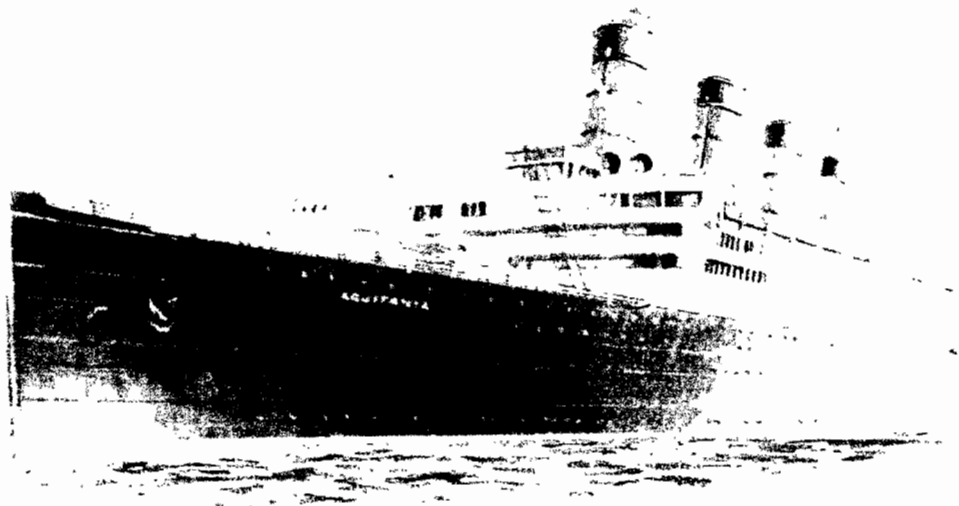
Zapsal: Sam

Seznam skautských akcí pro rok 2002/2003 – aktualizováno

- březen 2003** – Roverský volejbalový velikonoční turnaj smíšených družstev „O velikonočního kanára“, Liberec; kontakt: Šahanka – email: serhantova@volny.cz
- 15. 3. 2003** – SOB CUP 2003, Srbsko u Berouna; kontakt: Jupp – e-mail: Jupp.16pvs@seznam.cz
- 29. – 30. 3. 2003** – XII. Ročník Odemykání Doubravy a Vodácký víkend – Pařížov – Ronov (WW I – WW II), začátek v 11 hod. nad mostem v Pařížově, kontakt: mobil: 607 526 167
- duben 2003** – Seznamovací víkend 1. Společné Pražské lesní školy; kontakt: Vladimír King kong Kučera, Komenského 140, 253 01 Hostivice, e-mail: kingkong@korrig.cz, tel.: 724 029 246
- 4. – 6. 4. 2003** – Kurs pro lektory vzdělávacích akcí- psychologie krizových situací a první pomoc; kontakt: Jezevec – email: 30smeska@atlas.cz, tel.: 485 105 253
- 5. 4. 2003** – Jarní Lorenzova stuha – závod pramic všech věkových kategorií, Třebíč; kontakt: jarka@abahoa.cz
- 11. – 13. 4. 2003** – Seminář K+K v Pardubicích; info na: www.hkvs.cz
- 12. 4. 2003** – Pardubický triatlon, Hydovka v Pardubicích; kontakt: Datel – e-mail: vojtaernik@post.cz
- 25. – 27. 4 + 1. – 4. 5. 2003** – Jihočeská kapka, ZŠ Chraštice (Orlická přehrada) a řeka dle možností; kontakt: Flint – e-mail: bocman@cbox.cz
- 26. 4. 2003** – Odemykání Dyje, Znojmo – Hrádek; kontakt: David Gros - mobil: 605 919 740, Pavel Kolář – 604 167 167, e-mail: kolar@gymspgs.cz
- 1. 5. 2003** – Kotorský závod, Liberec; kontakt: Zip – e-mail: zip.31@centrum.cz
- 1. 5. 2003** – Odemykání řetězového mostu Stádlec – Lužnice; kontakt: Tip – e-mail: tip13@volny.cz
- 2. – 4. 5. 2003** – SKARE, místo konání Seč, kontakt: Pardubická sedmička
- 8. 5. 2003** – Závod o putovní pádlo – etapový závod vřátat a žabiček – lehká, klidná voda – Písek; kontakt: Antonín Kabát, Erbenova 1038/17, 397 01, Písek, tel.: 382 210 912, mobil: 605 233 532
- 31. 5. 2003** – Čajová plavba, Lavičky – Dalešická přehrada, závod pramic všech věkových kategorií; kontakt: e-mail: jarka@abahoa.cz
- květen – červen 2003** – 1. SPLŠ - putování kvetoucí přírodou; kontakt: Vladimír King kong Kučera, Komenského 140, 253 01 Hostivice, e-mail: kingkong@korrig.cz, tel.: 724 029 246
- červen 2003** – Mattoni cup – Karlovy Vary
- 3. – 8. 6. 2003** – Navigamus 2003 – Břehy u Přelouče; 450,- Kč/osoba, přihlášky do **31. 12. 2002**, platba do **15. 2. 2003**, kontakt: Bombo – e-mail: ivokral@sshr.cz; info na www.hkvs.cz
- 13. – 15. 6. 2003** – Mimoňské pádlo, Meandry 2003; Kontakt: Aka – e-mail: tiskarna.ralsko@iol.cz
- 20. – 22. 6. 2003** – „Jižní regata“ – závody oplachtěných pramic na Orlické přehradě – Vystrkov či Velký výr; kontakt: Flint – e-mail: bocman@cbox.cz
- 2. 8. 2003** – Benátská noc – Znojmo; kontakt: David Gros - mobil: 605 919 740, Pavel Kolář – 604 167 167, e-mail: kolar@gymspgs.cz
- 15. – 24. 8. 2003** – Lesní škola VS
- 15. – 24. 8. 2003** – ČLKVS Námořní akademie, kontakt: Raduš - Radka Valešová, Waltrova 14, 318 10 Plzeň, tel.: 377 381 029, 377 013 358, 723 955 382, e-mail: radus@hkvs.cz
- 15. – 24. 8. 2003** – Slezský čekatelský lesní kurs; stanová základna přístavu Poseidon Opava u Barnovské nádrže ve vojenském výcvikovém prostoru Libavá; cena: záloha 500,- Kč současně s přihláškou + doplatek, který nepřesáhne 1000,- Kč; kontakt: Mgr. Jan Píšala – Hogan, mobil: 602 123 759, tel. práce: 556 616 592, tel. byt: 553 622 281
- 24. – 31. 8. 2003** – Vltavská Anabáze; kontakt: Jupp – e-mail: Jupp.16pvs@seznam.cz
- 22. – 31. 8. 2003** – Letní část 1. SPLŠ; kontakt: Vladimír King kong Kučera, Komenského 140, 253 01 Hostivice, e-mail: kingkong@korrig.cz, tel.: 724 029 246
- 28. 9. 2003** – Pražský maratónský triatlon; kontakt: Jupp – e-mail: Jupp.16pvs@seznam.cz
- říjen 2003** – 1. SPLŠ – putování usínající přírodou; kontakt: Vladimír King kong Kučera, Komenského 140, 253 01 Hostivice, e-mail: kingkong@korrig.cz, tel.: 724 029 246
- 11. 10. 2003** – Podzimní Lorenzova stuha, závod všech věkových kategorií, Třebíč; kontakt: e-mail: jarka@abahoa.cz
- 28. 10. 2003** – zamykání řetězového mostu Stádlec – Lužnice; kontakt: Tip – e-mail: tip13@volny.cz
- prosinec 2003** – absolvenční a hodnotící víkend 1. SPLŠ; kontakt: Vladimír King kong Kučera, Komenského 140, 253 01 Hostivice, e-mail: kingkong@korrig.cz, tel.: 724 029 246

Pokud se u vás něco děje a chcete o tom informovat skautskou veřejnost prostřednictvím Kapitánské pošty a webových stránek HKVS, pište na:
mabab@seznam.cz

Prostornost: 45 647 BRT
Délka: 274,8 m
Šířka: 29,6 m
Výkon strojů: 46250 kW (62000 HP) Rychlost: 24
uzlu
Prostornost: 45 647 BRT

AQUITANIA

1914

Cunard Line, Liverpool John Brown, Clydebank

Po dvojici mimořádně rychlých a oblíbených lodí *Lusitania* a *Mauretania* se Cunard rozhodl pojit si pozici na Atlantiku třetí, ještě větší. Novou loď, nazvanou *Aquitania*, stavěla loděnice John Brown v Clydebanku pod dohledem britské admirality, která ji v případě války zamýšlela využít jako pomocný křižník. Její projekt se ukázal jako mimořádně vyvážený a estetický s velmi dobře rozplánovanými vnitřními prostory. *Aquitania* byla poslední z dvanácti čtyřkomínových kolosů, které se plavily přes Atlantik.

Na vodu ji spustili 21. dubna 1913. O rok později vyplula 30. května po počátečních zkouškách na první plavbu z Liverpoolu do New Yorku. V srpnu ji zrekvírovala Royal Navy a měla sloužit jako pomocný křižník. Admiralita však velmi brzo od svého záměru upustila a v září bylo rozhodnuto, že bude vhodnější loď využít k transportním účelům. Na jaře 1915 vyplula s britskými jednotkami pro výsadkovou operaci v Dardanelách. Později zůstala jako nemocniční loď ve Středomoří, ale od roku 1916 opět sloužila k transportům.

Na první poválečnou plavbu ze Southamptonu do New Yorku vyplula 14. června 1919. Po návratu se ukázalo, že je třeba ji zmodernizovat. Kotle přestavěli na mazut a upravili všechny vnitřní prostory. *Aquitania* potom patřila k nejlépe vybaveným lodím tohoto období. Na linku Southampton - New York se vrátila v srpnu 1920. Mezi cestujícími si Vysloužila velmi dobrou pověst. V letech krize podnikala výletní plavby do Středozemního moře. V roce 1933 se podrobila další tříměsíční modernizaci a její výkonnost byla stále obdivuhodná. V roce 1936 po výměně vrtulí ještě stále dosahovala rychlosti 24 uzlů. V té době byla nasazena na atlantické lince Společně s novou *Queen Mary*.

Po vypuknutí druhé světové války ji znovu připsali úlohu pomocného křižníku, ale zanedlouho se vrátila k daleko užitečnější transportní službě. Bez úhony vydržela celou válku a v jejím průběhu proplula přes 500 tisíc mil (926 tisíc kilometrů) a přepravila tři sta tisíc osob. Ve službě pro Royal Navy jezdila do roku 1948 a po krátkých úpravách se v květnu vrátila na atlantickou linku. Už však ne na dlouho, protože po pětadvaceti letech služby ji nakonec v prosinci 1949 prodali do šrotu. Rozebrali ji začátkem následujícího roku.

Kapitánská pošta 2002/2003

Informační zpravodaj vodních skautů a skautek. Vydává HKVS vlastním nákladem jen pro vnitřní potřebu.

Přispěvky zasílejte na adresu:

- Ing. Zdeněk Hájek, Štěpánská 16, 110 00 Praha 1 (diskety s texty + papírové předlohy, obrázky).
- P. Česák, e-mail: cesak@volny.cz (jen texty – soubory ve formátu *.TXT).
- M. Babáková, e-mail: mabab@seznam.cz: texty - *.TXT, *.RTF; obrázky - *.JPG, *.TIF, *.CDR (v křivkách), *.GIF

Sazba a zisk: Tiskárna Ralsko, s. r. o., Mimoň, Malá ul. 168/III, PSČ 471 24, tel./zázn.: 487 862 704